

ปัจจัยที่ส่งผลต่อการเผยแผ่พระพุทธศาสนาของคณะสงฆ์อำเภอเชียงคาน จังหวัดเลย
Factors affecting the Propagation of Buddhism among the Sanghas in
Chiangkhan District, Loei Province

ภมร สีลารักษ์

พระมหาพงศ์ทราทิพย์ สุธีโร (ก้องเสียง)

สาขาวิชาพุทธศาสนศึกษา มหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย วิทยาเขตศรีล้านช้าง

Pamorn Seelarak

Phramaha Pongtaratid Sutheero (Kongseang)

Program in Buddhist Studies Mahamakut Buddhist University, Srilanchang Campus

Corresponding author E-mail: pamorn3455@gmail.com

วันที่รับบทความ: 26 สิงหาคม 2567; วันที่แก้ไขบทความ 21 กันยายน 2567; วันที่ตอบรับบทความ: 23 กันยายน 2567

Received: August 26, 2024; Revised: September 21, 2024; Accepted: September 23, 2024

บทคัดย่อ

การวิจัยนี้มีวัตถุประสงค์ คือ 1) เพื่อศึกษาแนวคิดทฤษฎีการเผยแผ่พระพุทธศาสนาของคณะสงฆ์ 2) เพื่อศึกษาปัจจัยที่ส่งผลต่อการเผยแผ่พระพุทธศาสนาของคณะสงฆ์อำเภอเชียงคาน จังหวัดเลย และ 3) เพื่อวิเคราะห์ปัจจัยที่ส่งผลต่อการเผยแผ่พระพุทธศาสนาของคณะสงฆ์อำเภอเชียงคาน จังหวัดเลย เป็นการวิจัยแบบเชิงคุณภาพด้วยการวิเคราะห์เชิงพรรณนา

ผลการวิจัยพบว่า

1) การศึกษาแนวคิดทฤษฎีการเผยแผ่พระพุทธศาสนาของคณะสงฆ์ พบว่า บทบาทด้านการเผยแผ่เป็นหน้าที่หลักของพระสงฆ์ทุกรูปที่ได้รับมอบหมายจากองค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้าโดยตรง ซึ่งพระสงฆ์ส่วนใหญ่มิมีแนวคิดวิธีการเผยแผ่ ประกอบด้วย แนวคิดการปกครอง แนวคิดสาธารณสงเคราะห์ โดยการเผยแผ่แบบดั้งเดิมคือ การแสดงธรรมเทศนา 2) การศึกษาปัจจัยที่ส่งผลต่อการเผยแผ่พระพุทธศาสนาของคณะสงฆ์อำเภอเชียงคาน จังหวัดเลย พบว่า ปัจจัยด้านศาสนธรรม พระสงฆ์มุ่งเผยแผ่ธรรมพื้นฐานเน้นการทำทาน รักษาศีล ภาวนา ปัจจัยด้านศาสนบุคคล พระสงฆ์และสามเณรบางวัดยังมีข้อบกพร่องด้านศีลาจารวัตรอยู่บ้าง ปัจจัยด้านศาสนสถานทุกวัดมีศาสนสถานต่างๆ สมบูรณ์เอื้อต่อการเผยแผ่อย่างยิ่ง ปัจจัยด้านศาสนพิธี มีความเหมาะสมในการเผยแผ่พระพุทธศาสนาผ่านกระบวนการทางวัฒนธรรมและบุญประเพณีต่างๆ อย่างยั่งยืน และปัจจัยด้านศาสนวัตถุ วัดมีตู้เก็บหนังสือพระไตรปิฎกแต่ยังไม่มีนำมาใช้ในการเผยแผ่พระพุทธศาสนา รวมทั้งยังไม่ได้เผยแผ่ผ่านสื่อทันสมัย และ 3) จากการวิเคราะห์ปัจจัยที่ส่งผลต่อการเผยแผ่พระพุทธศาสนาของคณะสงฆ์อำเภอเชียงคาน จังหวัดเลย ซึ่งเป็นเมืองท่องเที่ยวทางวัฒนธรรมระดับประเทศ พบว่า พระสงฆ์และสามเณรทุกวัดจะต้องได้รับการพัฒนาจากองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นให้เป็นผู้ปฏิบัติดีปฏิบัติชอบเป็นที่ศรัทธาเลื่อมใสของชุมชนและมีการเผยแผ่พระพุทธศาสนาโดยใช้หลักการ “บวร” คือ บ้าน วัดและราชการร่วมมือสามัคคีอย่างจริงจังและต่อเนื่อง

คำสำคัญ : ปัจจัย; การเผยแผ่พระพุทธศาสนา; คณะสงฆ์

Abstract

The objectives of this research were 1) to study the concepts and theories of the propagation of Buddhism in the Sangha. 2) to study the factors affecting the propagation of Buddhism among the Sangha in Chiangkhan district, Loei province and 3) to analyze the factors affecting the propagation of Buddhism among the Sangha in Chiangkhan District, Loei province. This research was a qualitative study with descriptive analytics.

Findings of this research were as follows:

1) A study of the concept and theory of the propagation of Buddhism among the Sangha found that the role of propagation is the main duty of all monks who were directly assigned by the Buddha. Most of the monks have ideas on how to spread the word, including: governance concept and public welfare concept with the traditional propagation method is sermon. 2) A study of the factors affecting the propagation of Buddhism among the Sangha in Chiangkhan District, Loei province, found that in the field of religion, the monks focused on spreading basic Dhamma, focusing on giving alms, keeping the precepts, and praying. The field of religious person: Some monks and novices still have some deficiencies in moral conduct. The field of religious places: Every temple has various religious places that are complete and conducive to propagation. The field of religious ceremonies are suitable for propagating Buddhism through cultural processes and various merit-making traditions in a sustainable manner. And the field of religious objects, the temple has a cabinet for storing Tripitaka books, but they have not been used in the propagation of Buddhism. Religion has not yet been propagated through modern media. 3) From the analysis of factors affecting the propagation of Buddhism among the Sangha in Chiangkhan District, Loei province, which is a national cultural tourist destination, it was found that monks and novices in every temple must receive development from the Sangha Administrative Organization. To be a person who practices good deeds and is respected by the community and propagates Buddhism using the principle of “Bowon”, that is, houses, temples, and government agencies cooperate in unity seriously and continuously.

Keywords: Factors; The propagation of Buddhism; The Sanghas

บทนำ

การเผยแผ่พระพุทธศาสนาของพระพุทธเจ้าได้เริ่มต้นขึ้นหลังจากที่ได้ทรงตรัสรู้โดยได้เผยแผ่หลักธรรมที่พระองค์ทรงค้นพบแก่สาวกกลุ่มแรก คือ ปัญจวัคคีย์ ต่อมา คือ พระยสและพระสหายของพระยสอีก 55 ท่านจนได้บรรลุหลักธรรมเป็นพระอรหันต์ จากนั้นพระพุทธองค์ได้ส่งพระอรหันตสาวกทั้ง 60 รูปไปเผยแผ่พระพุทธศาสนาไปยังแคว้นต่างๆ ของชมพูทวีปเป็นชุดแรก โดยได้ทรงประทานพุทธโอวาทความว่า

“จรถ ภิกขเว จาริกัม พุชชนิตาย พุชชนสุขาย

โลกานุกมฺปาย อุตถาย หิตาย สุขาย เทวมนุสฺसानิ”

“ภิกษุทั้งหลาย พวกเธอจงเที่ยวจาริกไป เพื่อประโยชน์สุขแก่มหาชน เพื่ออนุเคราะห์โลก เพื่อเกื้อกูลเพื่อประโยชน์เกื้อกูลและความสุขแก่ทวยเทพและมนุษย์ทั้งหลาย” (วิ.ม. 4/32/40) และต่อมาหลังตรัสรู้ได้ 9 เดือน ในวันเพ็ญเดือนมาฆะหรือเดือน 3 พระพุทธองค์ได้ทรงแสดงโอวาทปาติโมกข์ คือ ประมวลคำสอนหลักที่แสดงถึงหลักการ อุดมการณ์และวิธีการในการเผยแผ่ศาสนาธรรมของพระพุทธ ศาสนามี 13 ประการ คือ หลักการ 3 หมายถึง สาระสำคัญที่ควรยึดถือเพื่อเป็นแนวทางในการปฏิบัติ ได้แก่ การไม่ทำบาปทั้งปวง การทำกุศลให้ถึงพร้อม และการทำจิตให้ผ่องใส อุดมการณ์ 4 หมายถึง หลักการที่ทรงวางไว้เป็นแนวปฏิบัติเพื่อให้บรรลุเป้าหมายได้แก่ ความอดทน ความไม่เบียดเบียน ความสงบและนิพพาน วิธีการ 6 หมายถึงแนวทางในการปฏิบัติสำหรับนักบวช ได้แก่ การไม่ว่าร้าย การไม่ทำร้ายการสรวลในปาติโมกข์ การรู้จักประมาณ การอยู่ในสถานที่ที่สงัดและการฝึกหัดจิตใจให้สงบ สรุปได้แก่ สอนให้ละความชั่ว ทำความดีทำจิตใจให้บริสุทธิ์พระนิพพาน คือ การดับกิเลสพ้นทุกข์เป็นเป้าหมายสูงสุดเป็นการประกาศจุดยืนของพระพุทธศาสนาแก่ชาวโลก (พระมหาสุริยา อภิวิฑฺฒโน (มะสันเทียะ), 2563 : 361 - 362) การส่งพระอรหันตสาวกรุ่นแรกไปประกาศพระพุทธศาสนาทั่วชมพูทวีปนั้นถือว่าเป็นจุดกำเนิดบทบาทด้านการเผยแผ่พระพุทธศาสนาของคณะสงฆ์ส่งผลให้การเผยแผ่พระพุทธศาสนาของคณะสงฆ์จัดเป็นภารกิจของพระสงฆ์ที่มีความสำคัญมากที่สุดตั้งแต่สมัยพุทธกาลจนถึงปัจจุบันโดยมีปัจจัยที่หลากหลายต่อการเผยแผ่พระพุทธศาสนาของคณะสงฆ์ในแต่ละยุคสมัย

ปัจจัยที่ส่งผลต่อการเผยแผ่พระพุทธศาสนาของคณะสงฆ์เริ่มต้นขึ้นตั้งแต่การก่อตั้งพระพุทธศาสนา ครอบคลุมประกอบของการก่อตั้งพระพุทธศาสนา ได้แก่ พระบรมศาสดา ศาสนธรรม ศาสนบุคคล ศาสนสถาน ศาสนวัตถุและศาสนพิธี พระบรมศาสดาสัมมาสัมพุทธเจ้าทรงประกาศเผยแผ่ศาสนาธรรมที่พระองค์ทรงตรัสรู้ได้อย่างมั่นคงและสร้างสันติสุขแก่ประชาชนทั่วชมพูทวีป ซึ่งเป็นปัจจัยสำคัญที่สุดต่อบทบาทด้านการเผยแผ่พระพุทธศาสนาของคณะสงฆ์ (กองพุทธศาสนศึกษา สำนักงานพระพุทธศาสนาแห่งชาติ, 2553 : 7) ปัจจุบันปัจจัยที่ส่งผลต่อบทบาทด้านการเผยแผ่พระพุทธศาสนาของคณะสงฆ์ไทยในงานวิจัยที่ผ่านมาได้สรุปสภาพปัญหาและแนวทางการเผยแผ่พระพุทธศาสนาของคณะสงฆ์ไทยในปัจจุบันว่า “พระสงฆ์ที่ทำหน้าที่เผยแผ่หลักพุทธธรรมคำสอนทางพระพุทธศาสนายังมีปัญหาทักษะด้านการเผยแผ่และรูปแบบการเผยแผ่ไม่สอดคล้องกับสังคมปัจจุบันและด้านสื่อที่ไม่ทันสมัย” สอดคล้องกับสภาพการเผยแผ่พระพุทธศาสนาของคณะสงฆ์อำเภอเชียงคาน จังหวัดเลยในปัจจุบันที่พระสงฆ์ยังมีปัญหาทักษะด้านการเผยแผ่ รูปแบบการเผยแผ่และด้านสื่อใน

การเผยแผ่ที่ไม่ทันสมัย ดังนั้นจึงมีข้อเสนอแนะในการส่งเสริมและพัฒนาวิธีการเผยแผ่ของคณะสงฆ์ไทยให้จัดตั้งศูนย์การเผยแผ่พุทธธรรม เพื่อสนับสนุนการเผยแผ่พุทธธรรม (พระมหาสมชาย กลิ่นจันทร์และคณะ, 2559 : 207)

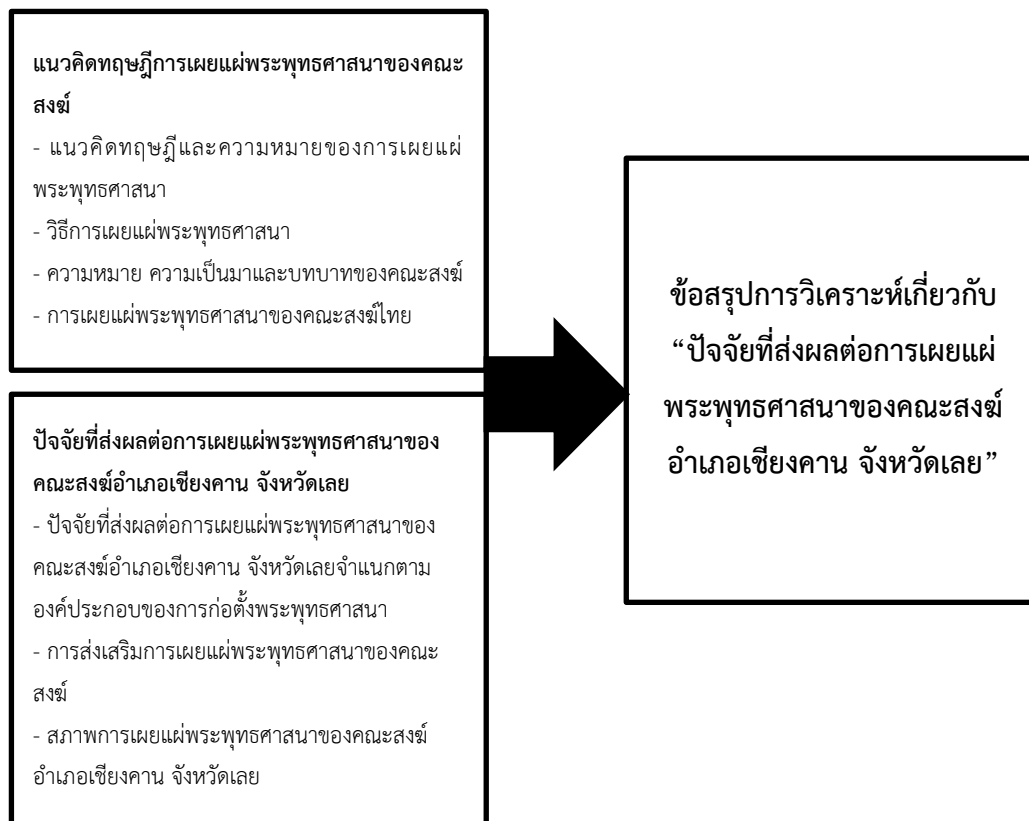
จากปัญหาและแนวทางในการเผยแผ่ของพระสงฆ์ข้างต้น ผู้วิจัยจึงมีความสนใจที่ศึกษาปัจจัยที่ส่งผลต่อการเผยแผ่พระพุทธศาสนาของคณะสงฆ์อำเภอเชียงคาน จังหวัดเลย ผ่านมุมมองของคณะสงฆ์ที่ปฏิบัติการเผยแผ่อยู่ในวัดของตนด้วยรูปแบบและวิธีการที่นำมาใช้เผยแผ่ในปัจจุบัน เพื่อให้ได้ข้อมูลที่ถูกต้องและนำไปสู่การส่งเสริมพัฒนาความมั่นคงให้แก่พระพุทธศาสนาได้ เพื่อเป็นสิ่งกระตุ้นให้ตระหนักถึงปัจจัยสำคัญที่ส่งผลต่อการเผยแผ่พระพุทธศาสนาของคณะสงฆ์อำเภอเชียงคาน จังหวัดเลยในการเป็นศาสนบุคคลที่มีคุณภาพ ด้านการเผยแผ่หลักพุทธธรรมคำสอนทางพระพุทธศาสนา โดยการศึกษาครั้งนี้เป็นการศึกษาวิจัยเชิงคุณภาพด้วยการศึกษาข้อมูลเชิงเอกสารและการลงพื้นที่ เก็บข้อมูลผู้ให้ข้อมูลสำคัญด้วยการสัมภาษณ์เชิงลึกเพื่อรวบรวมข้อมูลที่เจาะจงในคณะสงฆ์ผู้ให้ข้อมูลสำคัญในแต่ละวัด พระสังฆาธิการ เจ้าคณะอำเภอเชียงคาน เจ้าคณะตำบลเชียงคาน ผู้อำนวยการโรงเรียนปริยัติธรรมโรงเรียนวัดสันติวนารามวิทยา ประธานชุมชนทั้ง 8 คุ่มวัดนายกเทศมนตรีตำบลเชียงคาน ปลัดเทศบาลตำบลเชียงคานและหัวหน้าสำนักงานปลัดเทศบาล แล้วนำข้อมูลมาวิเคราะห์ปัจจัยที่ส่งผลต่อการเผยแผ่พระพุทธศาสนาของคณะสงฆ์อำเภอเชียงคาน จังหวัดเลย ดังนั้นงานวิจัยนี้จึงเป็นข้อสรุปการวิเคราะห์ของปัจจัยที่ส่งผลต่อการเผยแผ่พระพุทธศาสนาของคณะสงฆ์อำเภอเชียงคาน จังหวัดเลย เพื่อเป็นประโยชน์ต่อการส่งเสริมและพัฒนาในการเผยแผ่พระพุทธศาสนาตลอดจนเป็นแนวทางต่อคณะสงฆ์อื่นๆ ในฐานะผู้ที่เป็นศาสนบุคคลในการเผยแผ่พระพุทธศาสนาให้มีความเข้มแข็งในการถ่ายทอดหลักธรรมคำสอนแก่พุทธศาสนิกชนได้อย่างชัดเจนและถูกต้องสืบต่อไป

วัตถุประสงค์การวิจัย

1. เพื่อศึกษาแนวคิดทฤษฎีการเผยแผ่พระพุทธศาสนาของคณะสงฆ์
2. เพื่อศึกษาปัจจัยที่ส่งผลต่อการเผยแผ่พระพุทธศาสนาของคณะสงฆ์อำเภอเชียงคาน จังหวัดเลย
3. เพื่อวิเคราะห์ปัจจัยที่ส่งผลต่อการเผยแผ่พระพุทธศาสนาของคณะสงฆ์อำเภอเชียงคาน จังหวัดเลย

กรอบแนวคิดการวิจัย

งานวิจัยเรื่อง “ปัจจัยที่ส่งผลต่อการเผยแผ่พระพุทธศาสนาของคณะสงฆ์อำเภอเชียงคาน จังหวัดเลย” ผู้วิจัยได้ทำการทบทวนแนวคิด ทฤษฎีการเผยแผ่พระพุทธศาสนาของคณะสงฆ์ และเอกสารงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง โดยสร้างเป็นกรอบแนวคิดในการวิจัยได้ดังนี้

แผนภาพที่ 1 กรอบแนวคิดในการวิจัย

วิธีดำเนินการวิจัย

งานวิจัยครั้งนี้เป็นการวิจัยเชิงคุณภาพ โดยการวิเคราะห์ข้อมูลเชิงเอกสารและการลงพื้นที่เก็บข้อมูลจากการสัมภาษณ์เชิงลึก เพื่อศึกษาปัจจัยที่ส่งผลต่อการเผยแผ่พระพุทธศาสนาของคณะสงฆ์อำเภอเชียงคาน จังหวัดเลย โดยมีคณะสงฆ์ในเขตเทศบาลตำบลเชียงคาน อำเภอเชียงคาน จังหวัดเลยเป็นกรณีศึกษา ซึ่งมีขั้นตอนและวิธีดำเนินการวิจัย ดังนี้

1. ขั้นตอนและวิธีดำเนินการวิจัย

การวิจัยเรื่อง “ปัจจัยที่ส่งผลต่อการเผยแผ่พระพุทธศาสนาของคณะสงฆ์อำเภอเชียงคาน จังหวัดเลย” เป็นการวิจัยเชิงคุณภาพ โดยทำการวิจัยเชิงเอกสาร หนังสือ ตำรา และงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง และการสัมภาษณ์เชิงลึกกับผู้ให้ข้อมูลสำคัญ ซึ่งมีขั้นตอนดำเนินการวิจัย 3 ขั้นตอน ได้แก่

ขั้นตอนที่ 1 ศึกษาแนวคิดทฤษฎีการเผยแผ่พระพุทธศาสนาของคณะสงฆ์และปัจจัยที่ส่งผลต่อการเผยแผ่พระพุทธศาสนาของคณะสงฆ์อำเภอเชียงคาน จังหวัดเลย ประกอบด้วย การศึกษาเอกสาร ตำรา และงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

ขั้นตอนที่ 2 การสัมภาษณ์ผู้ให้ข้อมูลสำคัญในการสัมภาษณ์ด้วยการเลือกแบบเจาะจง

ขั้นตอนที่ 3 นำข้อมูลมาเรียบเรียงและวิเคราะห์ ด้วยการวิเคราะห์คำหลักที่เกี่ยวข้องกับวัตถุประสงค์การวิจัย เมื่อทำการแยกประเด็นหลักได้เรียบร้อยแล้ว ผู้วิจัยทำการวิเคราะห์องค์ประกอบเพื่อจัดข้อมูลตาม

กลุ่มหัวข้อที่แสดงความสัมพันธ์ระหว่างข้อมูลของขั้นตอนดำเนินการวิจัยและวัตถุประสงค์การวิจัยประกอบกับผลที่ได้รับจากการวิจัยตามทัศนะของผู้วิจัย

2. ขอบเขตของการวิจัย

2.1 ขอบเขตด้านเนื้อหา เป็นการศึกษาแนวคิด ทฤษฎีการเผยแผ่พระพุทธศาสนาของคณะสงฆ์ และปัจจัยที่ส่งผลต่อการเผยแผ่พระพุทธศาสนาของคณะสงฆ์อำเภอเชียงคาน จังหวัดเลย

2.2 ขอบเขตด้านพื้นที่ ผู้วิจัยได้กำหนดพื้นที่ศึกษาแบบเจาะจง คือ เขตเทศบาลตำบลเชียงคาน อำเภอเชียงคาน จังหวัดเลย พื้นที่ 2.7 ตารางกิโลเมตร ซึ่งเป็นพื้นที่ที่มีความเหมาะสมทั้งด้านวัฒนธรรมและประเพณีทางพระพุทธศาสนา เนื่องจากพื้นที่บริเวณนี้เป็นแหล่งท่องเที่ยวและมีถนนสายวัฒนธรรมในการدابตรเป็นประจำทุกเช้า เพื่อวิเคราะห์ปัจจัยที่ส่งผลต่อการเผยแผ่พระพุทธศาสนาของคณะสงฆ์อำเภอเชียงคาน จังหวัดเลย เฉพาะวัดที่อยู่ในเขตเทศบาลตำบลเชียงคาน อำเภอเชียงคาน จังหวัดเลย มีจำนวน 8 วัด ได้แก่ วัดโพธิ์ชัย วัดสันติวนาราม วัดศรีคุณเมือง วัดป่ากลาง วัดมหาธาตุ วัดป่าไผ่ วัดศรีพนมมาศ และวัดท่าคก

3. ผู้ให้ข้อมูลสำคัญ

ผู้ให้ข้อมูลสำคัญ ประกอบด้วย คณะสงฆ์และพุทธศาสนิกชนรวมทั้งหมด 22 รูป/คน ได้แก่ คณะสงฆ์อำเภอเชียงคาน จังหวัดเลย ผู้นำชุมชนประจำคุ้มวัดและผู้นำองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ดังนี้

3.1 คณะสงฆ์อำเภอเชียงคาน จังหวัดเลย ประกอบด้วย พระสังฆาธิการ คือ เจ้าอาวาสของวัดทั้ง 8 วัดในเขตเทศบาลตำบลเชียงคาน ได้แก่ วัดโพธิ์ชัย วัดสันติวนาราม วัดศรีคุณเมือง วัดป่ากลาง วัดมหาธาตุ วัดป่าไผ่ วัดศรีพนมมาศ วัดท่าคก เจ้าคณะอำเภอเชียงคาน เจ้าคณะตำบลเชียงคาน และผู้อำนวยการโรงเรียนปริยัติธรรม โรงเรียนวัดสันติวนารามวิทยา

3.2 ผู้นำชุมชนประจำคุ้มวัด คือ ประธานชุมชนประจำคุ้มวัด 8 วัดในเขตเทศบาลตำบลเชียงคาน

3.3 ผู้นำองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ประกอบด้วย นายกเทศมนตรีตำบลเชียงคาน ปลัดเทศบาลตำบลเชียงคาน และหัวหน้าสำนักงานปลัดเทศบาลตำบลเชียงคาน

4. เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

แบบสัมภาษณ์ เป็นการสัมภาษณ์เกี่ยวกับปัจจัยที่ส่งผลต่อการเผยแผ่พระพุทธศาสนาของคณะสงฆ์ในวัดเขตเทศบาลตำบลเชียงคาน อำเภอเชียงคาน จังหวัดเลย โดยมีขั้นตอนการสร้างแบบสัมภาษณ์ ดังนี้

4.1 ศึกษาแนวคิด ทฤษฎีจากเอกสาร และงานวิจัยที่เกี่ยวข้องเพื่อสร้างแบบสัมภาษณ์

4.2 กำหนดกรอบแนวคิดในการออกแบบสัมภาษณ์สำหรับคณะสงฆ์ในวัดเขตเทศบาลตำบลเชียงคาน อำเภอเชียงคาน จังหวัดเลย

4.3 ออกแบบแบบสัมภาษณ์สำหรับคณะสงฆ์ในวัดเขตเทศบาลตำบลเชียงคาน อำเภอเชียงคาน จังหวัดเลย

4.4 สร้างแบบสัมภาษณ์จากกรอบแนวคิดในการออกแบบสัมภาษณ์

4.5 นำแบบสัมภาษณ์ที่สร้างขึ้นมายื่นเสนออาจารย์ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์เพื่อพิจารณาและตรวจสอบความถูกต้องตามเนื้อหา

4.6 นำแบบสัมภาษณ์ที่ผ่านการพิจารณาจากอาจารย์ที่ปรึกษาแล้วปรับปรุงแก้ไข

4.7 นำแบบสัมภาษณ์ให้ผู้เชี่ยวชาญตรวจสอบความถูกต้องและความน่าเชื่อถือ

4.8 นำแบบสัมภาษณ์ที่แก้ไขแล้วจากคำแนะนำผู้เชี่ยวชาญให้อาจารย์ที่ปรึกษาพิจารณาอีกครั้ง

4.9 นำแบบสัมภาษณ์ไปสัมภาษณ์ผู้ให้ข้อมูลสำคัญ

5. การเก็บรวบรวมข้อมูล

5.1 ผู้วิจัยขอหนังสือจากบัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย วิทยาเขตศรีล้านช้าง เพื่อขอความอนุเคราะห์ในการเก็บรวบรวมข้อมูลการวิจัยจากผู้ให้ข้อมูลสำคัญด้วยการสัมภาษณ์

5.2 ผู้วิจัยนำหนังสือขออนุญาตสัมภาษณ์และเอกสารแบบสัมภาษณ์ที่เกี่ยวกับการวิจัยไปมอบให้ผู้ให้ข้อมูลสำคัญ

5.3 นัดหมายวัน เวลาและสถานที่ในการสัมภาษณ์ โดยผู้ให้ข้อมูลสำคัญเป็นผู้กำหนดการนัดหมาย

5.4 เดินทางไปสัมภาษณ์ผู้ให้ข้อมูลสำคัญตามวัน เวลา และสถานที่ที่กำหนดการนัดหมายไว้

5.5 เก็บข้อมูลการสัมภาษณ์ด้วยการจดบันทึก ภาพนิ่ง และบันทึกเสียง

6. การวิเคราะห์ข้อมูล

6.1 การวิเคราะห์ข้อมูลเชิงเอกสาร

ผู้วิจัยวิเคราะห์และตีความเนื้อหาในเอกสารต่างๆ เพื่อให้เชื่อมโยงกับวัตถุประสงค์ในการวิจัยด้วยการจัดประเภทให้มีความเหมาะสมกับเนื้อหาในการวิจัย

6.2 การวิเคราะห์ข้อมูลจากการสัมภาษณ์

ผู้วิจัยใช้การวิเคราะห์ข้อมูลเชิงคุณภาพ โดยการนำข้อมูลที่ได้จากการสัมภาษณ์มาเรียบเรียงและตรวจสอบถูกต้องของข้อมูล จากนั้นนำข้อมูลมาวิเคราะห์ให้สอดคล้องกับการวิเคราะห์ห้วงองค์ประกอบเพื่อจัดข้อมูลตามกลุ่มหัวข้อที่แสดงความสัมพันธ์ระหว่างข้อมูลของขั้นตอนดำเนินการวิจัยและวัตถุประสงค์การวิจัย ประกอบกับผลที่ได้รับจากการวิจัยตามทัศนะของผู้วิจัย

6.3 การสรุปและอภิปรายผลการวิจัย

ผลที่ได้รับจากการวิจัยจะสรุปและอภิปรายผลการวิจัยด้วยการวิเคราะห์เชิงพรรณนาตามความถูกต้องและความเหมาะสมในการศึกษาปัจจัยที่ส่งผลต่อการเผยแผ่พระพุทธศาสนาของคณะสงฆ์อำเภอเขียงคาน จังหวัดเลย และนำเสนอผลการวิจัยฉบับสมบูรณ์ต่อไป

ผลการวิจัย

1. ผลการวิจัยแนวคิดทฤษฎีการเผยแผ่พระพุทธศาสนาของคณะสงฆ์ พบว่า พระสงฆ์ในวัดส่วนใหญ่มีแนวคิดวิธีการเผยแผ่ ประกอบด้วย แนวคิดการปกครอง แนวคิดสาธารณสงเคราะห์ โดยการเผยแผ่แบบดั้งเดิม

คือ การแสดงธรรมเทศนาในวันพระ วันสำคัญทางพระพุทธศาสนา รวมถึงในพิธีฉัตรมงคล ซึ่งบทบาทด้านการเผยแผ่เป็นหน้าที่หลักของพระสงฆ์ทุกรูปที่ได้รับมอบหมายจากองค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้าโดยตรงในการเผยแผ่พระพุทธศาสนาที่พระสงฆ์ปฏิบัติมาเป็นกิจวัตรของพระสงฆ์ การเผยแผ่พระพุทธศาสนาของคณะสงฆ์ไทยได้มีการเผยแผ่พระพุทธศาสนาเข้ามาในประเทศไทยโดยพระสมณทูตสายที่ 8 คือ พระโสณะและพระอุตตระเถระจากการอุปถัมภ์ของพระเจ้าอโศกมหาราช

2. ผลการวิจัยปัจจัยที่ส่งผลต่อการเผยแผ่พระพุทธศาสนาของคณะสงฆ์อำเภอเชียงคาน จังหวัดเลย ทั้งหมด 8 วัดในเขตเทศบาลตำบลเชียงคาน อำเภอเชียงคาน จังหวัดเลย พบว่า เมื่อจำแนกปัจจัยที่ส่งผลต่อการเผยแผ่พระพุทธศาสนาตามองค์ประกอบของการก่อตั้งพระพุทธศาสนา 5 ด้าน ประกอบด้วย ปัจจัยด้านศาสนธรรม ปัจจัยด้านศาสนบุคคล ปัจจัยด้านศาสนสถาน ปัจจัยด้านศาสนพิธี และปัจจัยด้านศาสนวัตถุ ตามลำดับ สามารถสรุปผลการวิจัยได้ดังนี้

2.1 ปัจจัยด้านศาสนธรรม ได้แก่ พระสัทธรรมคำสอนของพระพุทธเจ้า พระธรรมและพระวินัยที่พระพุทธองค์ตรัสไว้ดีแล้วตามพระไตรปิฎก พบว่า พระสงฆ์เกือบทุกวัดได้นำพระสัทธรรมคำสอนของพระพุทธเจ้านำมาเผยแผ่อบรมสั่งสอนพุทธศาสนิกชน เน้นหลักธรรมการให้ทาน รักษาศีลและเจริญภาวนา นอกจากนี้ยังมีบางวัดที่เน้นการสวดมนต์และสวดมนต์

2.2 ปัจจัยด้านศาสนบุคคล ได้แก่ พระภิกษุสงฆ์และสามเณรในวัด ผู้ที่มีคุณสมบัติควรแก่การเป็นผู้มีศีลาจารวัตรก่อให้เกิดความศรัทธาเลื่อมใส พบว่า สภาพปัจจุบันแต่ละวัดจะมีพระสงฆ์จำนวนน้อย หลายวัดไม่มีสามเณร ซึ่งสามเณรจะมีอยู่บ้างที่วัดสอนปริยัติธรรมเพียง 2 แห่งเท่านั้น สำหรับพระสงฆ์ที่เป็นพระสังฆาธิการทุกวัดเป็นผู้ปฏิบัติดี ปฏิบัติชอบ มีศีลาจารวัตรก่อให้เกิดความศรัทธาเลื่อมใสของชุมชน พระสงฆ์และสามเณรบางวัดยังมีข้อบกพร่องด้านศีลาจารวัตรอยู่บ้างทำให้จะต้องได้รับการพัฒนาด้านการปฏิบัติตนให้เคร่งครัดในพระธรรมวินัย มีการสำรวมกายวาจาให้เป็นที่น่าศรัทธาเลื่อมใสยิ่งขึ้นโดยให้ฝ่ายปกครองสงฆ์ คือ เจ้าคณะอำเภอ เจ้าคณะตำบลได้ดำเนินการอบรมพัฒนาข้อวัตรปฏิบัติแก่พระสงฆ์และสามเณรทุกวัดในสังกัดต่อไป

2.3 ปัจจัยด้านศาสนสถาน ได้แก่ วัดและสถานที่ต่างๆ ภายในวัดเหมาะสมแก่การเผยแผ่พระพุทธศาสนา เช่น พระอุโบสถ ศาลาการเปรียญ เมรุ ฌาปนสถาน สถานที่ตั้งโรงเรียนปริยัติธรรม องค์การเครือข่ายในการเผยแผ่พระพุทธศาสนา พบว่า วัดและสถานที่ต่างๆ ภายในวัดทุกวัดในเขตเทศบาลตำบลเชียงคานมีความพร้อมเป็นศูนย์กลางของชุมชน เป็นวัดเก่าแก่คู่บ้านคู่เมือง มีถนนสายวัฒนธรรมและสายเศรษฐกิจการท่องเที่ยวที่มีชื่อเสียงระดับประเทศเหมาะสมแก่การเผยแผ่พระพุทธศาสนาอย่างยิ่ง

2.4 ปัจจัยด้านศาสนพิธี ได้แก่ กุศลพิธี บุญพิธี ทานพิธีต่างๆ จัดเป็นการเผยแผ่พระพุทธศาสนาผ่านกระบวนการทางวัฒนธรรมและประเพณีของอำเภอเชียงคาน จังหวัดเลย พบว่า มีศาสนพิธีการทำบุญประเพณีต่างๆ เพื่อจรรโลงพระพุทธศาสนาสืบทอดกันมาตั้งแต่โบราณตลอดมาอย่างยั่งยืน ได้เป็นเมืองท่องเที่ยวที่มี

ชื่อเสียงระดับประเทศ เช่น งานบุญประเพณีออกพรรษาที่เชียงคาน ประเพณีแข่งเรือ ไหลเรือไฟและมีการทำบุญตักบาตรที่ถนนสายวัฒนธรรมทุกเช้า

2.5 ปัจจัยด้านศาสนวัตถุ คือ ทรัพย์สินหรือสมบัติต่างๆ ของวัดเหมาะสมที่จะสามารถนำมาใช้ประโยชน์ในการเผยแผ่พระพุทธศาสนา พบว่า ทุกวัดมีศาสนวัตถุสำคัญ คือ ตู้พระไตรปิฎกและหนังสือพระไตรปิฎกยังไม่ครบสมบูรณ์ บางวัดมีตู้และหนังสือพระไตรปิฎกแต่ยังไม่มีการนำมาใช้ในการเผยแผ่อย่างจริงจัง สำหรับสื่อเทคโนโลยีอินเทอร์เน็ตยังไม่มีการนำมาใช้เผยแผ่มีเพียงบางวัดที่มี Facebook ของวัดเพื่อการประชาสัมพันธ์ แต่ไม่ได้ทำข้อมูลให้เป็นปัจจุบัน

3. ผลการวิเคราะห์ปัจจัยที่ส่งต่อการเผยแผ่พระพุทธศาสนาของคณะสงฆ์อำเภอเชียงคาน จังหวัดเลย จากการศึกษาปัจจัยทั้ง 5 ด้าน ได้แก่ ปัจจัยด้านศาสนธรรม ปัจจัยด้านศาสนบุคคล ปัจจัยด้านศาสนสถาน ปัจจัยด้านศาสนพิธี และปัจจัยด้านศาสนวัตถุ พบว่า พระสงฆ์ยังขาดความรู้ความสามารถในการเผยแผ่พระสัทธรรม โดยยังไม่ยึดพระไตรปิฎกเป็นหลักสู่การปฏิบัติอย่างจริงจัง พระสงฆ์ส่วนมากยังขาดความรู้ความสามารถในการนำสื่อเทคโนโลยีมาใช้ในการเผยแผ่พระพุทธศาสนาให้ทันกับยุคสมัย และพบว่ามีแนวทางการแก้ปัญหาและพัฒนาการเผยแผ่พระพุทธศาสนาต้องใช้หลักการ “บวร” คือ บ้าน วัดและราชการ ภายในท้องถิ่นร่วมมือสามัคคีอย่างจริงจังและต่อเนื่อง และยุคปัจจุบันพระสงฆ์แต่ละวัดจะต้องได้รับการพัฒนาให้มีความรู้ความสามารถด้านการใช้สื่อเทคโนโลยีเพื่อการเผยแผ่พระพุทธศาสนาและการประชาสัมพันธ์

อภิปรายผลการวิจัย

1. จากการศึกษางานวิจัยเกี่ยวกับแนวคิดทฤษฎีการเผยแผ่พระพุทธศาสนาของคณะสงฆ์ พบว่า พระสงฆ์ส่วนใหญ่มีวิธีการเผยแผ่พระพุทธศาสนาแบบดั้งเดิม คือ การแสดงธรรมเทศนา ซึ่งไม่สอดคล้องกับงานวิจัยของพระมหาชูชาติ จิรสุโท (2565 : 211) ได้ศึกษาเรื่อง การบูรณาการการสื่อสารเพื่อการเผยแผ่พระพุทธศาสนาผ่านสังคมออนไลน์ของพระสงฆ์ในสังคมไทย ผลการวิจัยพบว่า การใช้สื่อสังคมออนไลน์เป็นเรื่องปกติในชีวิตประจำวันและมีผลต่อการเปลี่ยนแปลงต่อการเผยแผ่พระพุทธศาสนาในปัจจุบันมีวิธีการสื่อสารทั้งวิธีการพูดและการเขียนในการสื่อสารปรัชญาขั้นพื้นฐานในโลกออนไลน์ รูปแบบการเผยแผ่พระพุทธศาสนาผ่านสื่อสังคมออนไลน์ทำให้เข้าใจกระบวนการสื่อสารผ่านสื่อ เช่น Facebook และ Youtube เมื่อศึกษาบทบาทหลักของพระสงฆ์ทั้ง 6 ด้าน พบว่า บทบาทด้านการเผยแผ่เป็นหน้าที่หลักของพระสงฆ์ทุกรูปที่ได้รับมอบหมายจากองค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้าโดยตรง สอดคล้องกับงานวิจัยของพระครูสุธีจริยวัฒน์ (2562) ได้ศึกษาวิจัยเรื่อง บทบาทของพระสงฆ์ในศตวรรษที่ 21 กล่าวไว้ว่า บทบาทของพระสงฆ์ในด้านการเผยแผ่แท้จริงแล้วบทบาทด้านนี้พระสงฆ์ทุกรูปได้รับมอบหมายจากองค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้าโดยตรง เพราะหน้าที่ของพุทธสาวก คือ มีหน้าที่ศึกษาเรียนรู้คำสอนให้เกิดความรู้ความเข้าใจแล้วปฏิบัติตามพระธรรมคำสอนนั้นแล้วต้องสอนผู้อื่นให้ปฏิบัติตามด้วยจึงได้ชื่อว่าพระสงฆ์สาวก

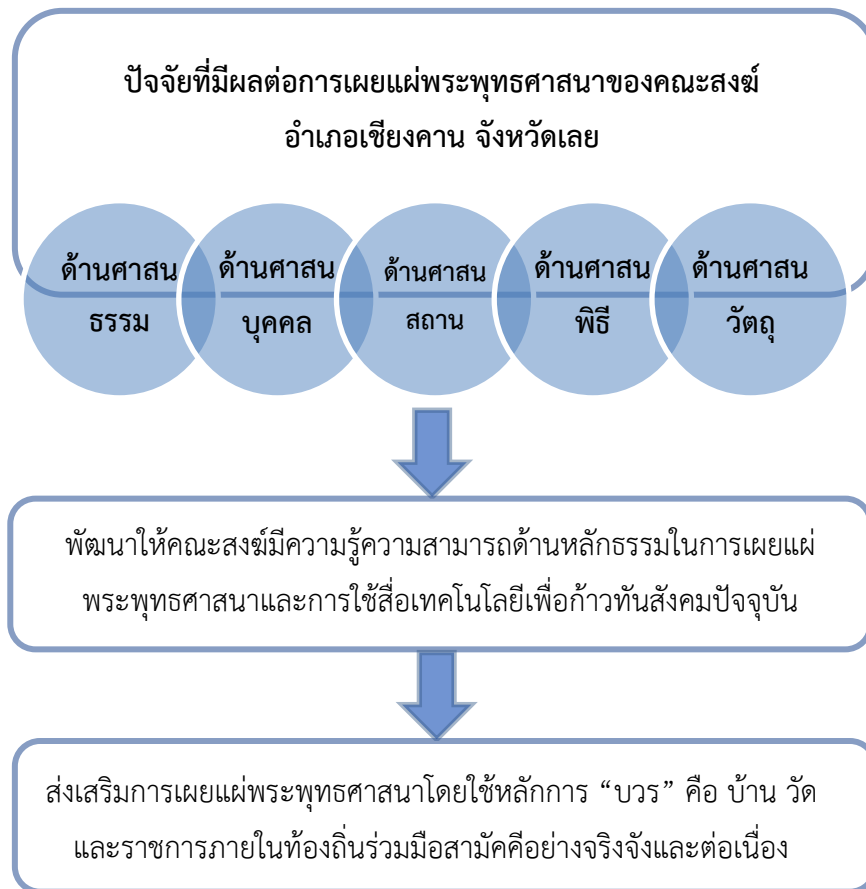
2. จากการศึกษางานวิจัยเกี่ยวกับปัจจัยที่ส่งผลต่อการเผยแผ่พระพุทธศาสนาของคณะสงฆ์อำเภอเชียงคาน จังหวัดเลย พบว่า ปัจจัยด้านศาสนธรรม พระสงฆ์ได้นำพระสัทธรรมคำสอนของพระพุทธเจ้ามาเผยแผ่แก่พุทธศาสนิกชน เน้นหลักธรรมการให้ทาน รักษาศีลและเจริญภาวนา และปัจจัยด้านศาสนบุคคล พระสงฆ์มีจำนวนน้อยและพระสงฆ์และสามเณรบางวัดยังมีข้อบกพร่องด้านศีลาจารวัตรอยู่บ้างทำให้จะต้องได้รับการพัฒนาด้านการปฏิบัติตนให้เคร่งครัดในพระธรรมวินัย มีการสำรวมกายวาจาให้เป็นที่น่าศรัทธา เลื่อมใส สอดคล้องกับงานวิจัยของสิริภัทร อวอรัมย์รัมย์และคณะ (2562 : 2) ได้ศึกษาเรื่อง ยุทธศาสตร์การเผยแผ่พระพุทธศาสนาของสำนักงานพระพุทธศาสนาแห่งชาติ ในทศวรรษหน้า (พ.ศ.2559 - 2568) พบว่า ด้านหลักธรรม พระสงฆ์ต้องเน้นเผยแผ่หลักธรรมขั้นพื้นฐานในการดำเนินชีวิต หลักธรรมเพื่อการครองตนการพัฒนาเศรษฐกิจและสังคม ส่วนด้านศาสนบุคคล พระสงฆ์ต้องมีศีลาจารวัตรที่งดงาม มีอุดมการณ์ มีองค์ความรู้ทั้งทางโลกและทางธรรม ด้านศาสนสถานและด้านศาสนพิธี มีความพร้อมเป็นศูนย์กลางของชุมชนและมีการทำบุญประเพณีต่างๆ เพื่อจรรโลงพระพุทธศาสนาสืบต่อกันมาตั้งแต่โบราณตลอดมาอย่างยั่งยืน สอดคล้องกับงานวิจัยของสมุทร สงวนสิน (2566 : 84) ได้ศึกษาเรื่อง การดำเนินการเกี่ยวกับศาสนสมบัติของวัด พบว่า วัดเป็นพุทธสถานเป็นที่พักอยู่อาศัย ศึกษาพระธรรมวินัยปฏิบัติธรรม ประกอบ ศาสนพิธีต่างๆ การเผยแผ่พุทธธรรมของพระภิกษุสงฆ์ในชุมชน หมู่บ้าน เพื่อเป็นที่พึ่งทางใจในการประกอบพิธีกรรมทางศาสนา สามารถทำบุญได้สะดวก หากประพฤติชอบ ปฏิบัติดีก็อยู่ในสังคมได้อย่างมีความสุข และด้านศาสนวัตถุ ทุกวัดมีศาสนวัตถุสำคัญ คือ ตู้อะโหลกและหนังสือพระไตรปิฎกที่ไม่ครบสมบูรณ์ และยังไม่มีการนำมาใช้ในการเผยแผ่อย่างจริงจัง สำหรับสื่อเทคโนโลยีอินเทอร์เน็ตยังไม่มีการนำมาใช้เผยแผ่พระพุทธศาสนา สอดคล้องกับงานวิจัยของสิริภัทร อวอรัมย์รัมย์และคณะ (2562 : 8) ได้ศึกษาเรื่อง ยุทธศาสตร์การเผยแผ่พระพุทธ ศาสนาของสำนักงานพระพุทธศาสนาแห่งชาติ ในทศวรรษหน้า (พ.ศ.2559 - 2568) พบว่า ด้านศาสนวัตถุ แนวทางการส่งเสริมพัฒนาการสื่อสารต้องสร้างเครือข่ายทางวิชาการพระพุทธ ศาสนาสร้างความเข้มแข็งทางเทคโนโลยีสารสนเทศให้มีการเชื่อมโยงเครือข่ายสู่เว็บไซต์หรือ Facebook ของวัด

3. จากการศึกษางานวิจัยเกี่ยวกับการวิเคราะห์ปัจจัยที่ส่งผลต่อการเผยแผ่พระพุทธศาสนาของคณะสงฆ์อำเภอเชียงคาน จังหวัดเลย พบว่า พระสงฆ์ยังขาดความรู้ความสามารถในการเผยแผ่พระสัทธรรมจากพระไตรปิฎกอย่างจริงจังและยังขาดความรู้ความสามารถในการนำสื่อเทคโนโลยีมาใช้ในการเผยแผ่พระพุทธศาสนาให้ทันกับยุคสมัย ดังนั้นพระสงฆ์จะต้องได้รับการพัฒนาให้มีความรู้ความสามารถในการเผยแผ่หลักธรรมและการใช้สื่อเทคโนโลยีเพื่อการเผยแผ่พระพุทธศาสนาและการประชาสัมพันธ์ สอดคล้องกับพระธรรมโกศาจารย์ (ประยูร ธมฺมจิตฺโต) (2556) ได้กล่าวว่า พระสงฆ์ผู้เผยแผ่พระพุทธศาสนาจะต้องใช้สื่อเทคโนโลยีสารสนเทศเป็นเครื่องมือให้ประชาชนสามารถเข้าถึงได้ง่ายและกว้างขวางไปทั่วโลก และพบว่ามีแนวทางการแก้ปัญหาพัฒนาการเผยแผ่พระพุทธศาสนาต้องใช้หลักการ “บวร” คือ บ้าน วัดและราชการภายในท้องถิ่นร่วมมือสามัคคีอย่างจริงจังและต่อเนื่อง สอดคล้องกับงานวิจัยของพระครูปลัดไพโรจน์ จำพวงค์ (2564 : 33) ได้ศึกษาเรื่อง การบริหารวัดด้วย “บวร” พบว่า การที่ผู้นำวัดจะขับเคลื่อนชุมชน หน่วยราชการด้วยการใช้

“บวร” เข้าด้วยกันเพื่อความมั่นคงและยั่งยืน ถือได้ว่าเป็นการส่งเสริมความรู้คู่คุณธรรมโดยการน้อมนำหลักธรรมมาสร้างสังคมสันติสุขให้เป็นภูมิคุ้มกันที่ดีให้แก่ประชาชน

สรุปการวิจัย

บทความวิจัยเรื่อง “ปัจจัยที่ส่งผลต่อการเผยแผ่พระพุทธศาสนาของคณะสงฆ์อำเภอเชียงคาน จังหวัดเลย” เป็นการศึกษาแนวคิดทฤษฎีการเผยแผ่พระพุทธศาสนาของคณะสงฆ์ ปัจจัยที่ส่งผลต่อการเผยแผ่พระพุทธศาสนาของคณะสงฆ์อำเภอเชียงคาน จังหวัดเลยและการวิเคราะห์ปัจจัยที่ส่งผลต่อการเผยแผ่พระพุทธศาสนาของคณะสงฆ์อำเภอเชียงคาน จังหวัดเลย พบว่า การเผยแผ่พระพุทธศาสนาของคณะสงฆ์ตามแนวคิดทฤษฎีแบบดั้งเดิมด้วยการแสดงธรรมเทศนาจะต้องมีการบูรณาการการสื่อสารเพื่อการเผยแผ่พระพุทธศาสนาผ่านสังคมออนไลน์ซึ่งเป็นเรื่องปกติในชีวิตประจำวันของสังคมปัจจุบันที่มีรูปแบบการเผยแผ่พระพุทธศาสนาผ่านสื่อสังคมออนไลน์ทำให้เข้าใจกระบวนการสื่อสารผ่านสื่อ เช่น Facebook และ YouTube ปัจจัยที่ส่งผลต่อการเผยแผ่พระพุทธศาสนาของคณะสงฆ์อำเภอเชียงคาน จังหวัดเลย พบว่า ปัจจัยด้านศาสนธรรม พระสงฆ์ได้นำพระสัทธรรมคำสั่งสอนของพระพุทธเจ้ามาเผยแผ่แก่พุทธศาสนิกชน เน้นหลักธรรมการให้ทาน รักษาศีลและเจริญภาวนา และปัจจัยด้านศาสนบุคคล พระสงฆ์และสามเณรบางวัดยังมีข้อบกพร่องด้านศิลาจารวัตรอยู่บ้างทำให้จะต้องได้รับการพัฒนาจากองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นด้านการปฏิบัติตนให้เคร่งครัดในพระธรรมวินัย มีการสำรวมกายวาจาให้เป็นที่น่าศรัทธาเลื่อมใสของชุมชน ปัจจัยด้านศาสนสถานและปัจจัยด้านศาสนพิธี มีความพร้อมเป็นศูนย์กลางของชุมชนและมีการทำบุญประเพณีต่างๆ เพื่อจรรโลงพระพุทธศาสนาสืบทอดกันมาตั้งแต่โบราณตลอดมาอย่างยั่งยืนเหมาะสมแก่การเป็นท่องเที่ยวที่มีชื่อเสียงระดับประเทศ และปัจจัยด้านศาสนวัตถุ ทุกวัดมีตู้พระไตรปิฎกและหนังสือพระไตรปิฎกที่ไม่ครบสมบูรณ์และยังไม่มีนำมาใช้ในการเผยแผ่อย่างจริงจัง สำหรับสื่อเทคโนโลยีอินเทอร์เน็ตยังไม่มีนำมาใช้เผยแผ่พระพุทธศาสนา ดังนั้นแนวทางการส่งเสริมพัฒนาการสื่อสารต้องสร้างเครือข่ายทางวิชาการพระพุทธศาสนาสร้างความเข้มแข็งทางเทคโนโลยีสารสนเทศให้มีการเชื่อมโยงเครือข่ายสู่เว็บไซต์หรือ Facebook ของวัด และการวิเคราะห์ปัจจัยที่ส่งผลต่อการเผยแผ่พระพุทธศาสนาของคณะสงฆ์อำเภอเชียงคาน จังหวัดเลย จากการศึกษาทั้ง 5 ด้าน พบว่า พระสงฆ์ยังขาดความรู้ความสามารถในการเผยแผ่พระสัทธรรม จากพระไตรปิฎกและยังขาดความรู้ความสามารถในการนำสื่อเทคโนโลยีมาใช้ในการเผยแผ่พระพุทธศาสนาให้ทันกับยุคสมัย ดังนั้นพระสงฆ์จะต้องได้รับการพัฒนาให้มีความรู้ความสามารถด้านหลักธรรมในการเผยแผ่พระพุทธศาสนาและการใช้สื่อเทคโนโลยีเพื่อการเผยแผ่พระพุทธศาสนาและการประชาสัมพันธ์ เพื่อให้ประชาชนสามารถเข้าถึงได้ง่ายและกว้างขวางไปทั่วโลกและพบว่ามีแนวทางการแก้ปัญหาพัฒนาการเผยแผ่พระพุทธศาสนาต้องใช้หลักการ “บวร” คือ บ้าน วัดและราชการภายในท้องถิ่นร่วมมือสามัคคีอย่างจริงจังและต่อเนื่อง เนื่องจากการที่คณะสงฆ์ในวัดขับเคลื่อนชุมชน หน่วยราชการด้วยการใช้ “บวร” เข้าด้วยกันถือได้ว่าเป็นการส่งเสริมการเผยแผ่พระพุทธศาสนาให้แก่ประชาชนอย่างมั่นคงและยั่งยืน (แผนภาพที่ 2)

แผนภาพที่ 2 แนวทางการพัฒนาและการส่งเสริมปัจจัยที่มีผลต่อการเผยแผ่พระพุทธศาสนาของคณะสงฆ์
อำเภอเชียงคาน จังหวัดเลย

ข้อเสนอแนะการวิจัย

1. ข้อเสนอแนะทั่วไป

1.1 ควรนำผลการวิจัยนี้เผยแพร่ให้กับองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นระดับจังหวัดเลย ระดับอำเภอเชียงคาน ระดับตำบลในอำเภอเชียงคานและวัดในเขตเทศบาลตำบลเชียงคาน เพื่อเป็นประโยชน์ต่อการส่งเสริมและพัฒนาปัจจัยที่ส่งผลต่อการเผยแผ่พระพุทธศาสนาของคณะสงฆ์อำเภอเชียงคาน จังหวัดเลยต่อไป

1.2 ผู้นำฝ่ายปกครองท้องถิ่นและผู้ฝ่ายปกครองส่วนท้องถิ่น ได้แก่ กำนัน ผู้ใหญ่บ้าน นายกเทศมนตรี ปลัดเทศบาล ต้องร่วมมือร่วมใจกับชุมชนอย่างเข้มแข็งให้ต่อเนื่องตลอดไป ในการส่งเสริมดูแลรักษาและทำนุบำรุงศาสนสถานในวัด ศาสนวัตถุทางพระพุทธศาสนาตลอดทั้งศาสนพิธี

1.3 ควรมีโครงการอบรมพระสงฆ์และสามเณรทุกวัดโดยองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นระดับจังหวัด ระดับอำเภอ ระดับตำบล เป็นผู้ดำเนินการอบรมอย่างสม่ำเสมอ เพื่อให้พระสงฆ์มีศีลาจารวัตรเป็นมีเลื่อมใสศรัทธาของชุมชน มีความรู้ในคัมภีร์พระพุทธศาสนาอย่างถูกต้องและมีความสามารถในการเผยแผ่พระพุทธศาสนาได้เหมาะสมตามอัตภาพ

2.2 ข้อเสนอแนะเพื่อการวิจัยครั้งต่อไป

2.1 ในการวิจัยครั้งต่อไปควรศึกษาวิเคราะห์แนวทางการเผยแผ่พระพุทธศาสนาแบบบูรณาการเพื่อสังคมยุคใหม่

2.2 ควรศึกษาวิเคราะห์รูปแบบการเผยแผ่พระพุทธศาสนาแบบการมีส่วนร่วมของชุมชนและภาคีรัฐตามหลักการ “บวร” บ้าน วัด ราชการ ซึ่งเป็นรูปแบบการเผยแผ่พระพุทธศาสนาอย่างยั่งยืน

2.3 ในการวิจัยครั้งต่อไปควรศึกษาวิเคราะห์กฎหมายระเบียบที่เกี่ยวข้องกับการเผยแผ่พระพุทธศาสนาของประเทศไทยตั้งแต่อดีตถึงปัจจุบันสู่การปฏิบัติที่เป็นรูปธรรมชัดเจน

เอกสารอ้างอิง

กองพุทธศาสนศึกษา สำนักงานพระพุทธศาสนาแห่งชาติ. (2553). ประวัติความสำคัญของการเผยแผ่

พระพุทธศาสนา. กรุงเทพฯ : สำนักงานพระพุทธศาสนาแห่งชาติ.

พระครูปลัดพีระ จำพวัก. (2564). การบริหารวัดด้วย “บวร”. วารสารชัยมงคลปริทรรศน์, 1(2), 33.

พระครูสุธีจริยวัฒน์. (2562). บทบาทของพระสงฆ์ในศตวรรษที่ 21. วารสารวิชาการพระพุทธศาสนาเขตลุ่มแม่น้ำโขง, 2(1), 4-5.

พระธรรมโกศาจารย์ (ประยูร ธมฺมจิตฺโต). (2556). พระพุทธศาสนาในประเทศไทยสมัยปัจจุบัน. สืบค้นเมื่อ 14 มิถุนายน 2567 จาก: <http://www.dhammathai.org/thailand/contemporary.php>.

พระมหาชูชาติ จิรสุโข. (2565). การบูรณาการการสื่อสารเพื่อการเผยแผ่พระพุทธศาสนาผ่านสื่อสังคมออนไลน์ของพระสงฆ์ในสังคมไทย. วารสาร มจร บาลีศึกษายุทธศาสตร์ปริทรรศน์, 8(1), 211.

พระมหาสมชาย กลิ่นจันทร์และคณะ. (2559). การเผยแผ่พระพุทธศาสนา: การพัฒนารูปแบบและวิธีการเชิงรุกของคณะสงฆ์ไทย. วารสาร มจร สังคมศาสตร์ปริทรรศน์, 5(1), 207.

พระมหาสุริยา อภิวิฑูโน (มะสันเทียะ). (2563). การเผยแผ่พระพุทธศาสนาตามหลักโอวาทปาติโมกข์: หลักการ อุดมการณ์และวิธีการ. วารสาร มจร มนุษยศาสตร์ปริทรรศน์, 6(1), 361-362.

มหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย. (2539). พระไตรปิฎกภาษาไทย ฉบับมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย. กรุงเทพฯ : มหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย.

สมุทร สงวนสิน. (2566). การดำเนินการเกี่ยวกับศาสนสมบัติของวัด. วารสารวิชาการสังคมศาสตร์ วิทยาลัยสงฆ์ ร้อยเอ็ด, 2(2), 84.

สิริภัทร อวอรัมย์รัมย์และคณะ. (2562). ยุทธศาสตร์การเผยแผ่พระพุทธศาสนาของสำนักงานพระพุทธศาสนาแห่งชาติ ในทศวรรษหน้า (พ.ศ.2559 - 2568). วารสารบัณฑิตศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย, 17(1), 2-8.